

Hrvatska grančica

DVOJEZIČNO GLASILO HRVATA U RUMUNJSKOJ
PUBLICAȚIE BILINGVĂ A CROAȚILOR DIN ROMÂNIA

STR. / PAG. 6-7

POKLADI U ŠKOLAMA

STR. / PAG. 8-9

MALKO INAKE FAŠANJKE

STR. / PAG. 10

SVETA MISA U LURDSKOM SVETIŠTU

Fašanke u karaševskim mjestima

2021. godina.

Sljedeća emisija na hrvatskom jeziku (repriza) prikazat će se u petak 26.03.2021. u 15.30 sati. Gledajte nas!

REDACTIA:
COD ISSN 1841-9925

Redactor șef:
Ivan DOBRA

Redactori:
Lina TINCUL; Daniel LUCACELA;

Colaboratori:
Maria LAŢCHICI; Pr. Davor LUCACELA; Petru MILOȘ

Tehnoredactor:
Zlatko Nikola URSUL

Adresa:
Uniunea Croaților din România
327065 Carașova 22, jud. Caraș-Severin, România
Telefon: 0040-255-232255
Fax: 0040-255-232146
E-mail: zhrucr@gmail.com; hgredactia@gmail.com
Web: www.zhr-ucr.ro

UREDNIŠTVO:
ISSN KOD 1841-9925

Glavni urednik:
Ivan DOBRA

Urednici:
Lina TINKUL; Daniel LUKAČELA;

Vanjski suradnici:
Marija LACKIĆ; Vič. Davor Lukačela; Petar Miloš

Tehnoredaktor:
Zlatko Nikola URSUL

Adresa:
Zajedništvo Hrvata u Rumunjskoj
327065 Carașova 22, Caraș-Severin, România
Telefon: 0040-255-232255
Fax: 0040-255-232146
E-mail: zhrucr@gmail.com; hgredactia@gmail.com
Web: www.zhr-ucr.ro

www.zhr-ucr.ro

Sljedeća emisija na hrvatskom jeziku (repriza) prikazat će se u četvrtak 25.03.2021. od 11.00 sati (prije podne).

Svaka emisija pokušava obuhvatiti ono što je značajno u povijesti i životu hrvatske manjine na rumunjskom prostoru, naše tradicije, običaje i najvažnije događaje iz karaševske zajednice. Gledajte nas!

Svakog petka s početkom od 19:10, na frekvenciji 105,6 MHz Radio Ričice, emitira se naša emisija na hrvatskom jeziku. Slušajte nas!

U OVOM BROJU DONOSIMO / ÎN ACEST NUMĂR:

MEĐUNARODNI DAN MATERINSKOG JEZIKA	STR. 3-4
MATERINSKI, JEZIK NAŠ SVAGDAŠNJI	STR. 4-5
POKLADI U NAŠIM ŠKOLAMA	STR. 6-7
MALKO INAKE FAŠANKE	STR. 8-9
SVETA MISA U LURDSKOM SVETIŠTU	STR. 10
„CITEȘTE-MI 100 DE POVEȘTI!”	STR. 11
PONIZNO KROZ KORIZMU...	STR. 12
STRATEGII PENTRU PESCUITUL RĂPITORULUI	STR. 13
STARI DUBROVČANI, TRGOVCI U RUMUNJSKIM GRADOVIMA POKRAJINE DOBRUDŽEDE	STR. 14
GRADONAČELNIČE MILAN BANDIĆ, POSLJEDNJI POZDRAV!	
PREMINUO LEGENDARNI ZLATKO SARAČEVIĆ	
PREMINUO ĐORĐE BALAŠEVIĆ	STR. 15

GRADONAČELNIČE MILAN BANDIĆ, POSLJEDNJI POZDRAV!

Čovjek prije svega naklonjen ljudima, cijenjen i voljen kao gradonačelnik, koji je za vrijeme svog života posvetio sve za Zagreb i za voljenu Hrvatsku, preminuo je iznenadno u subotu prema nedjelji 27.-28.02.2021. godine u 66. godini života. Veliki gubitak, koji će se zagrebačani sigurno dugo sjećati. Milan Bandić nije ostavio nikoga ravnodušnog, pa tako ni nas Hrvate u Rumunjskoj, odnosno malu hrvatsku zajednicu koja ovom prigodom izražava iskrenu šućut obitelji Bandić, voljenom gradu Zagrebu i Hrvatskoj!

Počivaj u miru Božjem, ostat ćeš u našim lijepim sjećanjima!

Slobodan Gera, predsjednik ZHR.

PREMINUO LEGENDARNI ZLATKO SARAČEVIĆ

Trenuci velike tuge u nedjelju 21. veljače u Koprivnici. Nedugo nakon kraja derbija hrvatskog rukometnog prvenstva, Podravka-Lokomotiva Zagreb (32-29), preminuo je trener domaće momčadi, bivši veliki igrač Zlatko Saračević.

Iulia Dumanska, vratar rumunjske rukometne reprezentacije, igra u Podravci, a u nedjeljnoj utakmici je imala 11 obrana. „Profesore, one dvije lopte što ste tražili da ih obranim jučer na utakmici, nisam znala da će biti i zadnje. Zahvaljujem vam na svemu, bila sam počašćena raditi s Vama. Počivajte u miru“, napisala je Dumanska nakon što je doznala tužnu vijest.

Zlatko Saračević je rođen 5. srpnja 1961. godine u Banja Luci i bio je vrhunski desni vanjski hrvatske rukometne reprezentacije. Svjetski prvak u rukometu postao je s reprezentacijom bivše Jugoslavije 1986. godine, a dvi-

je godine kasnije uslijedila je brončana olimpijska medalja u Seulu. Olimpijsko zlato osvojio je s reprezentacijom Hrvatske u Atlanti 1996. godine. S hrvatskom rukometnom reprezentacijom osvajao je zlato na Mediteranskim igrama 1993. godine, broncu na Europskom prvenstvu 1994. godine te srebro na Svjetskom prvenstvu 1995. godine. U klupskoj karijeri sa Zagrebom je bio europski prvak 1992. i 1993. godine, a s mađarskim Veszpremom bio je drugi u Europi 2002. godine.

PREMINUO ĐORĐE BALAŠEVIĆ

Đorđe Balašević, legendarni novosadski kantautor i pjesnik, preminuo je u petak 19. veljače u 67. godini života od posljedica koronavirusa, a na pogrebu u Novom Sadu prisustvovala je najuža obitelj, kao i gradonačelnik Novog Sada.

Balašević je među prvim umjetnicima koji su poslije nemilih događaja na prostoru bivše Jugoslavije počeli nastupati po nekadašnjim republikama pa je tako bio rado viđen gost i u Hrvatskoj. Nezaboravni su njegovi veliki koncerti u pulskoj Areni, gde je nastupao nekoliko puta, kao i koncerti u zagrebačkoj Areni, gdje je zadnji put nastupio 26. prosinca 2019. godine.

Balašević se devedesetih javno suprostavljao režimu Slobodana Miloševića, a na koncertima ga je redovno kritizirao i ismijavao. Tijekom rata na području Hrvatske i

Bosne i Hercegovine, govorio je protiv velikosrpske agresije zbog čega je bio u nemilosti tamošnjih vlasti. Zato što sam imenom i prezimenom govorio protiv nekih srpskih političara, uslijedili su noćni pozivi, lupanje po prozoru, bušenje guma na automobilu... No, moja obitelj je odlučila da ćemo sve to zajedno izdržati i podržala me u svim mojim postupcima“, rekao je Balašević o tom periodu života. **Ivan Dobra**

STARI DUBROVČANI, TRGOVCI U RUMUNJSKIM GRADOVIMA POKRAJINE DOBRUDŽE

Dubrovnik je posvuda na svijetu poznat kao jedan od najpoznatijih turističkih destinacija koji svake godine privlači stotine tisuća turista iz cijeloga svijeta. Početkom veljače proslavio je svog zaštitnika, svetog Blaža, odnosno svetog Vlahu.

Dubrovnik je grad koji je nekoliko stoljeća bio republika, Dubrovačka Republika, i to od 1358. do 1808. godine. U Srednjem vijeku europskom su trgovinom dominirali talijanski trgovci, ponajprije oni iz Venecije, i sama stoljećima Republika, i trgovali iz Genove. No, unatoč moćnim talijanskim susjedima, Dubrovačka Republika s ponosom i pravom može se pohvaliti sjajnom trgovinom, čiji su trgovci dolazili, između ostalih krajeva svijeta, i na obalu Crnog Mora, u današnju rumunjsku pokrajinu Dobrudžu.

Poznato je da su domaći dubrovački sinovi često svoje školovanje dovršavali u talijanskim gradovima i učili tako od (tada) najboljih mogućih učitelja, u raznim područjima, pa tako i u trgovanju. Vješti trgovci, Dubrovčani su prolazili i kopnenim cestama između Dunava i Crnoga mora, od Silistre do Babadaga i od Tomisa do Hârșove ili Cernavode, prodajući i kupujući robu (uglavnom su trgovali kožom i stokom) kroz sva naselja provincije Dobrudže, tada pod protektoratom Osmanskog carstva.

Ti dubrovački trgovci nisu osnovali odvojena naselja, već samo trgovine u važnim gradovima, a u naseljima diljem provincije Dobrudže registrirane su samo male zajednice. Međutim, broj trgovaca koji su „putovali“ između Dubrovačke Republike i Dobrudže bio je dosta velik, nekoliko stotina trgova svake godine. To je važna brojka, jer je cjelokupno stanovništvo Dubrovačke Republike brojalo otprilike 30 000 stanovnika, od kojih je 5000 u prošlosti živjelo unutar zidina samoga grada Dubrovnika.

Dubrovačka je Republika 1358. godine, ali trgovci romanskog podrijetla s dubrovačkog područja posluju u Dobrudži mnogo prije. Tako ih je vođa rumunjsko-bugarskog carstva Asan II u 13. stoljeću nazvao „voljenim i vrlo vjernim gostima“ i dodijelio im brojne privilegije na području Dobrudže. Trgovačka snaga dubrovačkih trgovaca

na kopnu dosegla je vrhunac u 15.-16. stoljeću, kada su već davali danak Osmanskom carstvu. Vješti i agilni diplomati, uspjavaju od sultana Murada II dobiti određene privilegije, tako da obilaze obale Crnog mora sve do ušća u Dunav, besplatno i bez plaćanja poreza.

Povijesni izvori govore o nazočnosti dubrovačkih trgovaca u Silistri 1581. godine i u Babadagu, nekoliko godina kasnije. A godine 1640. dubrovački trgovci uspješno su poslovali u Silistri, Varni, Balbi (Babadag) i Chiliji. Poznati turski putnik i putopisac Evlyya Celebi napisao je da su sredinom sedamnaestog stoljeća ti katolički kršćani kontrolirali trgovinu na Babadagu, gdje je bilo „390 trgovina, većinom latinskih“, a u njima se prodavala tkanina, koža, žive životinje i mnogi drugi proizvodi.

Krajem 17. stoljeća putnik Matteo Gondola napisao je da u Silistri i Babadagu postoje crkve Dubrovčana i da je svećenik iz grada Tulcea imao puno posla, jer je često morao ići u njihove zajednice u mjesta Isacea, Ismail, i u gradove Tulcea i Chilia.

Od 18. stoljeća polako splasjava i dolazak dubrovačkih trgovaca na rumunjska područja. Godine 1808., Dubrovnik gubi status republike nakon dolaska francuskih trupa i pripajanjem Francuskom Carstvu Napoleona Bonaparte. No, zapisi i priče o dubrovačkim trgovcima na rumunjskim područjima nadživjeli su sve nedaće vremena i povijesti i stigle i do nas, svjedočeći o nekadašnjem sjaju i velike moći Dubrovačke Republike.

Maria Lațchici

MEĐUNARODNI DAN MATERINSKOG JEZIKA

Međunarodni dan materinskoga jezika obilježava se svake godine 21. veljače od 2000. godine, s ciljem unapređivanja, učenja i razvoja materinskog jezika, te njegovanja jezične i kulturne različitosti i višejezičnosti.

UNESCO je 1999. godine na 30. zasjedanju Glavne skupštine na prijedlog Bangladeša proglasio dan 21. veljače Međunarodnim danom materinskoga jezika. Važnost toga dana potvrđena je godine 2001. aklamacijom na 31. Glavnoj skupštini. Tada je usvojena Deklaracija o kulturnoj različitosti, gdje u 5. članku piše: „...svakoj se osobi mora omogućiti izražavanje i stvaranje djela na jeziku koji izabere, posebice na materinskome jeziku...“ Od tada se svake godine slavi u svijetu Međunarodni dan materinskoga jezika kao jedan od zajedničkih simbola ravnopravnosti svih naroda i kao način za komunikaciju, interakciju i sporazumijevanje svih naroda svijeta, dan kada se promiče jedinstvo u raznolikosti. Osvajanje materinskog jezika, kao i njegova uporaba u svakodnevnom govoru kao sredstvo komunikacije, uvelike doprinosi očuvanju i ovjekovječenju identiteta svake manjine. Kao Karaševci, i sami smo manjinci na ovim prostorima i moramo biti svjesni da se jezik može veoma lako izgubiti ukoliko se ne uči i govori u obitelji ili se ne studira i vježba u školi. Ukoliko ne njegujemo jezik naš svagdašnji. S tim više što stručnjaci procjenjuju kako polovica od otprilike 6.000 jezika koji se trenutno govore u svijetu bi mogla nestati do kraja ovoga 21. stoljeća ukoliko se ne djeluje u smjeru očuvanja svakoga jezika i svakoga manjinskog jezika.

Državne vlasti, univerziteti, instituti za istraživanje i kulturne udruge u državama članicama Ujedinjenih naroda su obilježili Međunarodni dan

materinskog jezika organiziranjem kulturnih manifestacija, seminara, konferencija i raznih natjecanja kulturnog, lingvističkog i odgojnog karaktera. Sve poduzete akcije za propagiranje materinskog jezika ohrabrivale su raznolikost, multietnički odgoj i solidarnost na osnovi sporazumijevanja, tolerancije i dijaloga.

Dana 21. veljače 2021. godine u Dvojezičnoj Gimnaziji iz Karaševa odjekivale su pjesme i izvode su se recitacije na hrvatskom jeziku. Učenici od prvog do četvrtog razreda, predvođeni učiteljicama Ana Filca i Aida Borcescu pokazali su bogatstvo hrvatskog jezika. Polaznici škola izveli su igrokaze i pripremili tradicionalne pjesme kojima su proslavili Međunarodni dan materinskog jezika. „Maternji ili materinski jezik prvi je jezik koji neka osoba nauči u svojoj obitelji. To je jezik koji nam „otvara vrata u svijet“. Znanje materinskog jezika je vrlo važno za naše formiranje. On nas priprema za život. Zato, razgovarajte sa svojom djecom na materinskom jeziku svaki dan! Učenici naše škole učili su o važnosti i ljepoti materinskog jezika (hrvatskog) kroz integrirani nastavni dan. Istraživali su prošlost jezika, govorili hrvatski, pisali, igrali igre i govorili na karaševskom narečju, jer kako kaže Stjepan Radić „Narod se poznaje po jeziku, kao ptica po glasu“, rekla nam je učiteljica Ana Filca. Na kraju manifestacije održane u karaševskoj Dvojezičnoj gimnaziji učenici su zaključili da je dobro poznavati što više jezika, ali i da svoj jezik treba cijeniti, voljeti i što bolje naučiti.

S druge strane, da bi obilježio ovaj dan, Odjel za multietničke odnose Rumunjske vlade podržao je nacionalne manjine iz Rumunjske kampanjom "Govori i čuvaj maternji jezik". Međunarodni dan materinskog jezika prikladno je obilježen i u Središnjem sjedištu Zajedništva Hrvata u Rumunjskoj u sklopu kampanje Odjela i to upravo sa svrhom očuvanja i promicanja jezika našega svagdašnjeg, našega materinskog jezika. Učenici iz Dvojezične gimnazije u Karaševu i mališani iz karaševskog vrtića, te učenici Osnovnih škola Lupak i Klokotič, zajedno sa svojim razrednicama, okupili su se u zgradi Zajedništva Hrvata gdje su recitali pjesme i čitali odlomke zanimljivih tekstova na materinskom jeziku, a zatim vodili interesantne diskusije i izrazili vlastita mišljenja o materinskom jeziku. Također, učenici Osnovne Škole iz Lupaka, (Lačhici Jelena, VIII-razred i Ciurla Angela iz Lupaka, te Stănescu Gabriela, VII-razred iz Klokotiča) i učenici Dvojezične Rumunjsko-Hrvatske Gimnazije (Mihăila Valentina, V-razred, Turkalj Mateja, IX-razred i Iaguța Mario, IX-razred) iz Karaševa pripremili su i jednu videosnimku putem koje su se izražavali na svom maternjem jeziku. U izražajnom čitanju pjesama, pripovjetka,

učenici su govorili o vrednotama i ljepotama našega jezika, pokazali su njegovo bogatstvo i prisjetiti se niza zavičajnih riječi.

Materinski je jezik blago prema kojemu se svaki čovjek mora odnositi s ljubavlju i poštovanjem, to je jezik kojim kao djeca progovorimo i postaje jezik na kojim razmišljamo, jezik kojim osjećamo. Međunarodni dan materinskog jezika je ujedno i zahvala onima od kojih smo ga učili.

Lina Tincul

Pijem riječi, mene piju zore,
Snce briše pućake odzabene,
Slze moje stvoriše more
I svi se odrekoše od mene.

Pijem rosu, kako piju i tići,
Oni žedni od jada, ja od samoće,
Tamo gde moja duša će stići
Nesu bolni, ne znaju za teškoće.

Pijem svetlost koja mi pripada,
Da smirim uspomene u meni,
Znam će više nikada
Moja lice nema da se promeni.

Milja Šera

MATERINSKI, JEZIK NAŠ SVAGDAŠNJI

Kaže se da čovjek vrijedi onoliko koliko jezika govori. A koliko će dobro govoriti druge jezike ovisi o tome koliko dobro govori svoj materinski jezik. Uči se tako danas njemački (u našim mjestima i među našim ljudima, mlađima i zrelijima, najzastupljeniji iz objektivnih razloga i odlaska većine naših sunarodnjaka u zemlje njemačkog govornog područja) pa engleski, pa talijanski, francuski, španjolski i

naravno rumunjski koji nam je skoro isto kao i materinski. A kako stvari stoje s materinskim jezikom? Osim što se uči u školi književna i standardna varijanta, kako stoje stvari s našim mjesnim autohtonim govorom? Učimo ga od malih nogu, ako ga naši roditelji govore, što, barem zasada jest tako, odnosno, u našim se obiteljima, iako brojčano prepolovljenima, materinski još uvijek govori. No što se događa kasnije?

STRATEGII PENTRU PESCUITUL RĂPITORULUI

Odată cu sfârșitul lunii februarie vremea de afară se încălzește încetșor, iar gheața din râuri și de pe malurile acestora începe și ea să se topească, prilej pentru viețuitoarele

subacvatice să prindă din nou viața. Peștii răpitori precum șalăul, păstrăvul, știuca, bibanul, cleanul, somnul ori avatul, după o lungă perioadă de timp în care termometrele arătau chiar și -10° C, încep să se hrănească cu peștișorii pradă din arealul subacvatic unde sălășluiesc de atâtea generații. Toate acestea pentru a prinde din nou putere ca să supraviețuiască unui nou an ce le va aduce multe surprize și îi va supune la multe încercări atât din partea pescarilor și braconierilor, cât și din partea naturii. Iar cum peștișorii mici sau peștișorii momeală, cum îi mai numesc eu, sunt foarte sleiți și slăbiți din cauza frigului din iarna care tocmai a trecut, ei devin o pradă relativ ușoară pentru răpitorii feroce, mai ales în această perioadă a anului. Totuși, păstrăvul indigen, datorită perioadei de reproducere târzie (octombrie și noiembrie), este un răpitor foarte slăbit în această perioadă a anului și nu se poate compara cu celelalte specii de salmonide sau răpitori de dimensiuni mult mai mari precum șalăul, somnul, știuca sau loștrita.

Cel mai activ răpitor la începutul primăverii este știuca, *Esox Lucius*, urmată îndeaproape de loștrită și șalău. În cazul în care apele râurilor sau ale lacurilor sunt foarte reci, știuca atacă peștișorii mici și se hrănește numai la fundul apei, acolo simțindu-se în siguranță, mai ales dacă apa este foarte limpede și rece. În schimb, salmonidele se hrănesc între ape, la aproximativ un metru deasupra albiei râului unde urmează să pescuiți, preferând, de regulă,

năluci de culori închise și de mici dimensiuni, respectiv voblere scufundătoare de aproximativ 5/8 cm, jiguri din silicon de 8/10 cm și oscilante de 6/10 cm cu un maxim de 8/10 grame. Bineînțeles, am lăsat mai la urmă arma mea secretă, respectiv rotativa, o unealtă și o nălucă care mi-a adus cele mai frumoase capturi de până acum. Râul, în tot cursul lui, îndeosebi primăvara la topirea zăpezilor, are debite foarte mari, iese din albie și are tendința de a inunda lunca în sine, iar la scăderea apei efectivul de pește nu mai reușește să se întoarcă în albia lui în totalitate. Acolo unde apele râurilor au debit mare sau crescut din cauza topirii zăpezii de la munte este de preferat să pescuiți cu năluci mai grele pentru a nu putea fi scufundate de debitul foarte mare și puternic al apelor, deoarece există riscul unei agățături și, chiar, pierderea nălucii.

Am lăsat mai la urmă cleanul, un răpitor mult mai slăbuț în comparație cu celelalte specii de salmonide, dar, totuși, un căpcăun feroce după primii 3, 4 ani de viață. Cele mai bune momeli în această perioadă a anului pentru această specie de răpitor întârziat sunt ficațeei de pui, viermușii de carne, râmele roșii de bălegar și porumbul din conservă, iar cele mai bune locuri de capturare a cleanului sunt vadurile adânci de aproximativ 2 m. În cazul puțin probabil în care dumnealui, cleanul, nu vrea să se hrănească cu cele oferite de dumneavoastră, aveți toate șansele să prindeți câteva beldițe, mrele sau chiar scobari. Totuși, sfatul meu este să insistați de fiecare dată cu pescuitul în vadurile adânci ale râurilor pentru că există întotdeauna probabilitatea să vă răspundă din adâncuri un clean de proporții uriașe. Cu atât mai mult cu cât, să nu uităm, ca pescar hoinar ce sunt, voi visa mereu la marea captură!

Petru Miloș

ANUNȚ

În vederea prevenirii și combaterii infrafracțiunilor, facem un apel către locuitorii comunei Carașova să anunțe Poliția Locală în situația în care observă sau au informații despre persoane suspecte ori cele care nu-și pot justifica prezența pe raza localităților Iabalcea, Nermed și Carașova. Vă rugăm să sunați la următorul număr de telefon: 0747216532.

Călin Maios, șef post Poliție Carașova

PONIZNO KROZ KORIZMU...

Na početku smo korizme koja simbolizira naš životni put.

Ljudsko biće je vrlo velika tajna za svakog čovjeka. Sami sebi smo tajna i misterij neobuhvatljiv. Čovjek je biće koje treba izrasti. Čak bi se moglo postaviti pitanje da li sva ljudska bića izrastu u čovjeka.

Tek onaj koji je postao čovjek može biti potpun i sretan. Zato u svim civilizacijama i svim religijama postoji faza prelaska u status zrelog čovjeka. To su razna obrezanja ili krštenja. A ovo hoće reći da mi svi imamo odgovornost u svome rađanju u čovjeka. I na to nas usmjerava i Evanđelje.

Čovjek treba proći 'test' da bi se oformio u čovjeka. Sam se Isus povukao u 'pustinju', u osamu, da proživi kušnju gladi, časti i čuda. Na ova tri odnosa čovjek se profilira u svjesnu osobu. Potrebno je proći životnu kušnju da bi se unutarnja snaga stabilizirala. U ovome smislu i Korizma sa svojim 'režimom' ima smisao kušnje. Smisao je u testu samoga sebe.

Korizma je vrijeme duhovnog i tjelesnog 'treninga'. Biblija donosi kako se počevši od Abrahama, Mojsija, pa drugih patrijarha i na koncu Isusa Krista svi prošli iskustvo kušnje i preporođenja. Iza kušnje bili su 'novi' ljudi. Čak su im i imena mijenjali. Postajali su novi ljudi koji su spremni za novo poslanje. Pa i Mojsije se profilira u vođu kroz kušnju pustinje.

On je prošao kušnje kruha, vlasti i časti. Potrebno je postati novi čovjek da se čovjek odnosi plemenito prema kruhu (hrani), prema vlasti (ostati normalan u vlasti) i u časti (ne prodati se za slavu). Velika je opasnost imati moć bez ljubavi.

Ovo je važno da stupnjevito 'treniramo' da bi stupnjevito ojačali. Mi još ne možemo živjeti kao da smo već u 'rajskom vremenu', u vremenu bez poteškoća i kušnji.

Važno je da se u nama oformi stav opredijeljenosti za dobro, skromnosti i poniznosti. Ovim se hoće reći, ne prakticira se odricanje samo u vrijeme korizme, a poslije opet po starom običaju. Nažalost, mnogi baš tako postupaju. Čak broje dane i djela s radošću očekujući kad će nastaviti živjeti po starom.

Vrlo teško nadvladavamo narav i vrlo teško otvaramo se duhu Božjem. Kao da se bojimo biti ljudi. Pouka bi Evanđelja i Isusovog povlačenja u pustinju bila ova: Prije sudbonosnog životnog zahvata vrijedno bi bilo povući se u osamu i ispitati se da li smo jaki ostati čovjek u svim životnim kušnjama.

Da li smo spremni prihvatiti sve žrtve a ne zakazati sebe i svoj identitet?

Time bi bili jaki nositi sav teret života preko križa do uskrsnuća.

Dr. theol. Davor Lucacela

U kušnjama čovjek se pita:

Da odustane, da se zgodnije izvuče.... Da bude drukčiji negoli što želi ili kako vjeruje. Ne radi se o tome da se čovjek kažnjava. Post i žrtva nisu kazna niti prezir svijeta i tijela. Kroz njih se čovjek trenira za životne udare. Pokora je 'trening' duše. Svaki čovjek prolazi kušnje Adamove. To svakoga snalazi. Ali je pitanje da li iz kušnja izlazimo kao Novi Adam ili kao Pali Adam. Cilj je da postanemo Novi Adam. Isus je iz kušnja i krštenja izišao kao Isus Krist – Novi Adam.

Ovo pitanje možda pomalo zvuči čudno, no nažalost, posljednjih smo godina svjedoci naglog smanjenja govornika našega materinskog jezika. Što zbog odlaska naših u druge države, što zbog mladih koji odlaskom u školu u Ričicu ili u druge gradove pomalo „zaboravljaju“ govoriti svoj materinski. Nerijetko se čuje obrazloženje da žele „perfektno“ govoriti rumunjski. Ali govorenje materinskog ne isključuje „perfektno“ usvajanje rumunjskog ili drugog jezika. Iako je „perfektno“ vrlo zahtjevan pojam, možda je bolje reći što bolje poznavanje i izražavanje na tom drugom jeziku. Brojna su znanstvena istraživanja davno pokazala i dokazala da odlično poznavanje materinskog jezika poboljšava i olakšava lakše učenje drugih jezika. Samo što to treba osvijestiti.

Zadnjih godina, pogotovo među školskom djecom, vrlo često naš je autohtoni, stari materinski jezik skoro prepolovljen riječima iz rumunjskog jezika. A ponekad čak i cijele rečenice izgovaraju na rumunjskom. Mislim da iz komotnosti, da jednostavno tako im bude nekako lakše, a nitko ih ne upozorava da u obitelji, na ulici, sa svojim prijateljima bolje je govoriti svojim materinskim jezikom. Zašto? Prvo, zbog već navedenog razloga da dobrim poznavanjem i govorenjem svog materinskog jezika lakše će učiti druge jezike. Drugo, osvijestiti treba da je jezik dio identiteta, pa čak i svojevrsne osobne kulture, u našem slučaju naš materinski jezik otvara vrata učenju, usavršavanju hrvatskog standardnog jezika, jednom od službenih jezika Europske unije. Jezikom, koji iako brojčano relativno mali, govore stanovnici jedne od najljepših država Europe, bogate kulture, u kojoj dosta nas provodi divna ljeta. A kao slavenski jezik pomaže nam i razumijevanju i učenju drugih slavenskih jezika. Jer, ruku na srce, danas znati engleski je nešto što se podrazumijeva samo po

sebi, i koji jezik većina mladih zna (barem u nekoj prihvatljivoj mjeri i inačici). Treće, naš je materinski veza, spona, most između generacija, onih prije nas i onih koji dolaze iza nas. Naši su ga govorili, čuvali i prenijeli nama. Iako ni njima nije bilo lako, jer su u školi morali učiti mađarski i njemački. Pa ipak, kad je veliki rumunjski lingvist Emil Petrovici posjetio naša sela prije skoro stotinu godina divio se onome što je zabilježio i napisao knjigu o tom govoru (Graiul carasovenilor).

Na nama je da taj most čuvamo i gradimo dalje, da bi ga mogli prenijeti sljedećim generacijama. A materinski nam je jezik i jezik naših prvih molitvica, jezik na kojem molimo, jezik kojim govorimo i molbe upućujemo Majci Božjoj kada hodočastimo u Mariju Radnu i Mariju Čiklovu. Tim istim jezikom govorimo kada idemo u Međugorje, koje je za našu zajednicu postalo iznimno važno hodočasničko mjesto. Imajmo sve to (a to je samo mali dio) na umu i govorimo svojim materinskim jezikom.

Umjesto zaključka i pouke, pročitajte pjesmu iz nove zbirke Milje Šere, koja govori i o našem materinskom jeziku.

Radujem se će sam Karaševak pravi,
ne mi sramota jezikom što ga govorim,
zaludu tuđina dušu mi gorko travi
ali krv u vodu kako da pritorim?

Nosim krunu od zamašne špile,
u srcu duh karaševskog naroda,
muke ovoga sveta su me zarobile,
sudbina za dva srebrnjaka me prodala.

Moje rodno mesto nikomu ne dam,
niti prosim od nikoga više sreće,
ne plašim se će tiji propadam,
radujem se dok Karaš reka ješte teče.

Maria Lațchici

POKLADU U NAŠIM ŠKOLAMA

U utorak 16. veljače 2021. godine našu su školu posjetili nogometaši, klaunovi, leptiri, vatrogasci, policajci, princeze, superjunaci, različite životinje i još puno čudnovatih likova koje ne srećemo svakog dana.

Tada su održane poklade u našim Osnovnim školama iz Karaševa, Nermeđa, Lupaka, Klokotiča i Ravnika jer vrijeme od blagdana Svetog Valentina do Pepelnice (Čiste srede) je vrijeme maskara.

rani. Kreativnim maskama učenici i nastavno osoblje su razveselili i nasmijali jedni druge – učenici su bili posebno oduševljeni promjenom uloga koja je svima omogućila predah od uobičajenih obrasca ponašanja.

Polaznici vrtića i učenici od prvog do četvrtog razreda odjenuli su se u različite kostime i nosili čudnovate maske. Odgojiteljice, učitelji i učiteljice osnovnih škola potrudili su se i pomogli da i ove godine mališani i učenici budu dobro namaski-

Cijela nastava bila je pod maskama, organizirane su razne natjecateljske igre te odabir originalnih maski. Prepričavale su se i pripovijedale vesele priče i nije nedostajalo pjesme, smijeha i veselja. "I ako živimo neobična vremena zbog pan-

„CITEȘTE-MI 100 DE POVEȘTI!”

Luna aceasta Asociația OvidiuRo a lansat, alături de Ministerul Educației și Cercetării și Ministerul Culturii, proiectul „Citește-mi 100 de povești!”.

Timp de cinci ani în grădinițe vor avea loc ateliere ce au drept scop încurajarea lecturii în rândul copiilor, atât în grădinițe, cât și în familie. Programul își propune ca în următorii ani cât mai multe grădinițe publice să devină Grădinițe Bibliotecii, adevărate "insule" de lectură și cultură pentru copii. De asemenea, programul urmărește să ofere cadrelor didactice sesiuni de pregătire profesională, în ceea ce privește literația, să doteze fiecare grădiniță cu un minim de 30 de titluri noi de cărți, care să fie folosite în activitățile de lectură și să ofere minim o carte fiecărui copil din grădiniță, carte pe care să o poată lua acasă.

Și cadrele didactice din Carașova, Bălean Diana și Ghera Sabina, dar și Cheda Maria din localitatea Nermed au printre obiectivele principale dezvoltarea interesului copiilor pentru lectură, a dragostei pentru cărți. Astfel, la începutul semestrului al doilea, când activitățile școlare au început să se desfășoare din nou față în față, în data de 10 februarie 2021, Grădinița cu Program Normal din Carașova și Nermed a marcat Ziua Internațională a Cititului Împreună. În cadrul Proiectului Național "Citește-mi 100 de povești" al Asociației OvidiuRo în colaborare cu Ministerul Educației și Cercetării, s-a desfășurat atelierul de lectură "ZICI 2021".

Prin urmare, preșcolarii din grupele "Fluturașilor" și "Sunceve zrake", le-au fost citite frumoasele povești "Aventurile lui Dini", "Povestea peștișorului curcubeu" și "Punguța cu doi bani", după care educatoarele au desfășurat diverse activități pe baza poveștii, jocuri de rol, discuții, cântece, și picturi.

"Suntem încântate că facem parte din astfel de proiecte. Prin toate aceste activități, ne străduim să trezim interesul copiilor față de carte și lectură și să-i apropiem de lumea frumoasă a poveștilor, iar pentru a face cititul cât mai atractiv, încercăm să facem cu copiii diverse activități interactive menite să dezvolte preșcolarii dragostea pentru lectură", ne-a declarat prof. Ghera Sabina, de la grupa "Sunceve zrake", unde predarea este în limba croată.

Lina Tincul

Grupa "Fluturașilor" Carașova

Grupa "Fluturașilor" Nermed

Grupa "Sunceve zrake" Carașova

SVETA MISA U LURDSKOM SVETIŠTU

Blagdan Gospe Lurdske i Svjetski dan bolesnika obilježeni su i ove godine Misnim slavljem u Lurdskom svetištu u Karaševu na kojemu su sudjelovali brojni vjernici, unatoč kiši i prohladnom vremenu.

Svetu misu je 11. veljače s početkom u 12,00 održao vlč. Mikola Lauš, ravnatelj timišvarске biskupske kancelarije, u suslavlju s domaćim župnikom Petrom Rebedžilom, župnikom klockotičke župe Miljom Simom, lupačkim župnikom Đurđem Patašanom te vlč. Davorom Lukačelom, odnedavnim oršavskim župnikom, koji je održao i nadahnutu propovijed o djelima blažene Djevice Marije i potrebama bolesnih diljem svijeta.

“Pored zdravlja tijela veoma je važno i zdravlje duše. Put pobožnosti prema Bogu zahtjeva da duša bude i ostane zdrava. Istina, put je težak, i Marijin put je bio težak, i naš je težak, ne veli se uzalud za našu zemlju da je dolina suza. Upravo zato vas pozivam da učvrstite povezanost s crkvom i budete otvoreni molitvi i Božjoj riječi”, naglasio je vlč. Lukačela za vrijeme propovijedi

Blagdan Gospe Lurdske slavi se svake godine 11. veljače zato što se jednog četvrtka, 11. veljače, davne 1858., dogodilo Prvo Gospino ukazanje (od ukupnih 18 kojih je imala do kraja te iste godine). Gospa se je tada ukazala djevojčici po imenu Bernardica Soubirous, u Lurdu kod špilje, mjesto koje danas posjećuje više od milijun hodočasnika godišnje. Među mnogobrojnim hodočasniciima koji svake godine posjećuju Lurd nalaze se i brojni bolesnici koji u marijanskom svetištu u Lurdu mole za ozdravljenje i upravo je zato sv. papa Ivan Pavao II. 1992. godine blagdan Gospe Lurdske proglasio Svjetskim danom bolesnika. Ove godine bio je pro-

slavljen 29. Svjetski dan bolesnika, prigoda kojom su javnost širom svijeta i državne strukture pozvane uvidjeti potrebe bolesnika i opskrbiti im adekvatnu zdravstvenu pomoć. S druge strane, odlukom Svjetske zdravstvene organizacije cijela je 2021. godina određena kao Međunarodna godina svih djelatnika u području zdravstva i skrbi za pacijente, a do ovog je prijedloga obilježavanja došlo iz uviđanja važnosti zdravstvene struke tijekom pandemije Covid-19, bolesti koja je stavila pred velike izazove sve djelatnike iz područja zdravstva u svim zemljama svijeta.

Povodom Svjetskog dana bolesnika, vjernicima diljem svijeta je poruku uputio i papa Franjo: “XXIX. svjetski dan bolesnika, koji se slavi 11. veljače 2021., na spomen Blažene Djevice Marije Lurdske, milosna je prigoda da se posebna pažnja posveti bolesnicima i onima koji za njih skrbe bilo u zdravstvenim ustanovama bilo u obiteljima i zajednicama. Posebno mislimo na one koji, diljem cijeloga svijeta, pate od posljedica pandemije koronavirusa. Svima, a posebno najsiromašnijima i marginaliziranim, izražavam svoju duhovnu bliskost i jamčim im brigu i ljubav Crkve... Sve bolesnike, zdravstvene djelatnike i one koji se žrtvuju u pomaganju onima koji pate povjeravam Mariji, Majci milosrđa i Zdravlju bolesnih. Neka nas ona iz Lurdske pećine i svojih nebrojenih svetišta diljem svijeta podupre u našoj vjeri i našoj nadi i pomogne nam da skrbimo jedni za druge bratskom ljubavlju. Svima vama i svakom ponaosob od srca podjeljujem svoj blagoslov!

Ivan Dobra

demije, i ove godine u našim školama proslavili smo Poklade, jer ako je veljača – vrijeme je Poklada. Naši učenici bili su za jedan dan likovi koji oni vole: prinčevi i princeze, životinje, vještice, superheroji, policajci. Imali smo i jednog zanimljivog urara. Odlično smo se proveli, predstavili izabrani lik, pjevali, plesali i igrali različite igre, a na kraju sva djeca bila su nagrađena slatkišima i sokovima. Koliko su djeca čekala ovaj događaj! Slavili smo svake godine, djeca su već pripremila svoje kostime i se nadala da će ta proslava biti. Bog nam je pomogao pružiti im tu radost. Bilo je sve veoma lijepo, a mi smo se potrudile da im stvorimo veoma zanimljiv dan. Htjela bi se zahvaliti i Zajedništvu Hrvata u Rumunjskoj, predsjedniku i našem zastupniku, Slobodanu Geri, što nas podržava u svim našim akcijama kroz koje želimo usaditi djeci ljubav prema onome što jesmo i prenijeti vrijednosti koje nas predstavljaju.”, nadodala nam je Ana Filca, učiteljica u Dvojezičnoj Rumunjsko-Hrvatskoj Gimnaziji.

Zajedništvo Hrvata u Rumunjskoj je i ove godine novčano podržalo pokladne programe u svim školama iz karaševske zajednice gdje su bili organizirani.

Lina Tincul

MALKO INAKE FAŠANJKE...

Ako govorimo za vreme kad se drže fašanjke, svaka godina ima nešto „njejno“ što ju razlikuje od ostali godina.

U nekoj je toliko ladno nadvoru, če omak udzebneš ako malko prisidiš na mestu. U drugoj godini (lani, na primer..) bije neko sunce, da čisto ne znaš kako da se po oblečeš. Če znate kako je sunce u februaru: ili ga ne nikako ili kad ga jest...grize! Pravo nikako ne dobro! Niti kad se obuzdaš s ništem debelim, če tiki odjedanput setiš če te probila voda, pa ti dođe da se soprimeniš tu, na polovin putu. Niti kad natakneš nešto po tanko na tebe, če samo malko da se skrije sunce iza oblaka, te potrese neka zima da laš se kaješ za colu koju si manu doma.

Ipak, ne po lepim vremenu se razlikovala ova godina i ovo pokladno dobo od ostali, nego po drugim ništem, slutnim. Vim dođe da verujete ili ne, ali 26. februara 2020., pravo na dan Pepelnice i sutradan od poklada, u našoj državi su pronašli prvog človeka s koronavirusom. Mi smo prid tem sve veleli če ta bolečina nela da ni stigne, a i tad kad ni stigla, nemo bili svesni če tako la da nim promeni život.

Pa, kažete vi meni, koj je tad mogal da zna če la da se pozatvaraju granice između država iz Europe, mloge od nji koje su bile otvorene čak od drugog boja naovamo! Koj je pak mogal da zna tad

Pa sad si vi mislite kako je bilo „mošuljam“ iz Ravnika i Vodnika prošlu godinu na poklade! Mlogo od nji su oblečeni debelim ovčarskim kožuvima od vlne, priko koji imaju opašani dzvonci od krav, a glavu i lice imaju pokriveno svakijakim sarizanim maramami. Takı obuzdani i maskirani plaše decu putam, čupaju kiku mladim divkam i prose novac od luđi koji skobe. Ne to laka stvar kad treba da se poštuje običaj iz starinje!

Ova godina ne bila niti topla niti ladna tornikam za poklade. Dek, dek neki oblačić je bantal sam po sinjim nebu, bez da smeta nikomu. Čak ni slncu, koji izgleda da je udzabil koj mesec je u kalendaru, pa je počel da blišti kakon proleći. Prid koji dan je pal i nešto sneg, tek toliko koliko da pobili streje na domov. Sidel je tamo na streja cel Božji dan, tako, na inat, kakon kad se ceril slncu u lice če nema ješte snagu da ga satopi.

če la da se pozatvaraju sve škole i plno šite i če škulari i poslovači laju da budu pozatvarani po njini domov? I če mlogo naši dragi laju da pomru...

I komu je, na kraju krajeva, moglo da prođe kroz glavu če svi mi, obični luđe, nelamo da smejemo da izlezemo odoma bez maske na licu, celu Božju godinu?

Znam če su govorile tad žene po selu, nego nesam ji nabil ja u sukotu, če su čule mošulje če su rekli če od sutra (znači od Pepelnice naovamo!) laju da ni manu nas da plašimo bolečinu i da ju isterimo daleko, kakon što i oni plaše zimu i sve nečistoće! Su rekli i če tu godinu laju da side po strani i laju da se smiju oni od nas, kako što se mi smijemo od nji! I ješte su veleli če da jim kažemo na godinu jesmo li bili vredni da isterimo tu slutnu bolečinu, če od nji, svaki put, slutna zima i nečistoće biže na koliko vide s očimima.

I, vica če je stiglo novo vreme poklada u 2021. godini, ali mi, luđe s maskami na licu, nemo uplašili slutnu bolečinu. Če nemo znali kako. Ali mošulje su znali če mi nelamo da znamo da se

su pošli da plaše zimu i nečistoće. Govore žene če su videle i neki čudaci če idu zajedno sašnjimi. Vele če su svi bili u nekim bitem kombinezonu i če su stavljali luđe putam da im uzimaju tensunju i da im pročiste gušu s rakijom.

Sad, vi znate če mošulje ne govore, ali se krste žene če su ji čuli kako si šapću između nji če to je bil prvi i tražnji put kad su manuli luđe da rade njijan posal!

Što je po da se kaže, neznam, ali ja velim če ako ni iskipitaju mošulje i od ove slutne bolečine,

snademo i celu celcatu godinu su se smijali od nas kako smo se mi sami učinili za komedu.

Tako če su se vrgnuli oni da nim pojave kako se to čini. U svakim našim selu (skoro!) su se skupili, su se oblekli i maskirali kako su oni najbolje znali (neki po tradicionalno, a neki po moderno), pa

kako ni iskipićivaju svake godine od zime, hajdate da budemo barem toliko dobri i pošteni, pa kad im dođe vreme za poklade, da im otvorimo portu, da ji primimo u obor i da im iz srca zafalimo za sve što čine i što su činili od pamtiveka za nas, luđe!

Daniel Lucacela

